
Fra: noreply@regjeringen.no
Sendt: 7. desember 2016 13:55
Til: Postmottak KD
Emne: Nytt hørings svar til 16/7829 - Høring om endringer i opplæringsloven – Direkte overgang i retten til videregående opplæring og rett til videregående opplæring for de med slik opplæring fra utlandet

Vedlegg: Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven som gir utvidet rett til videregående opplæring for ungdom og rett til videregående opplæring for voksne som (L)(1223459).pdf

Referanse: 16/7829

Høring: Høring om endringer i opplæringsloven – Direkte overgang i retten til videregående opplæring og rett til videregående opplæring for de med slik opplæring fra utlandet

Levert: 07.12.2016 13:54

Svartype: Med merknader

Kontakt avsender: Fylkestinget i Nordland

Kontaktperson: Bjørnar Nystrand, rådgiver

Kontakt-e-post: bjonys@nfk.no

Tittel: Hørings svar fra fylkestinget i Nordland

Uttalelse:

1. Fylkestinget støtter regjeringens forslag om utvide ungdomsretten. Fylkesrådet mener ungdomsretten også skal gjelde de som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får godkjent opplæringa i Norge. Endringen i forhold til regjeringens forslag vises i kursiv: §3-1 tredje ledd skal lyde: Retten til vidaregåande opplæring gjeld ut det året en fyller 24 år. *Dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til vidaregåande opplæring ut det året dei fyller 24 år.* §3-1 fjerde ledd skal lyde: Elevar har rett til å gjere eitt omval og får då rett til å fullføre opplæringa.
2. Fylkestinget støtter delvis regjeringens forslag om å endre opplæringsloven i §4A-3, men har et tillegg som vises i kursiv: §4A-3 første ledd skal lyde: Dei som har fullført grunnskolen eller tilsvarande, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring for vaksne frå og med det året det fyller 25 år. Dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til vidaregåande opplæring for vaksne *frå og med det året dei fyller 25 år.* Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllest mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet

gir nærmere forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerett.

3. Fylkestinget er uenig i regjeringens mening om at utvidelsen av ungdomsretten ikke vil få nevneverdige konsekvenser. Å utvide retten fra i praksis 21 år til 24 år vil gi utvidede rettigheter til mange ungdommer som fylkeskommunen må opprette tilbud til for å oppfylle lovkravet. Den utvidede retten vil medføre økte kostnader og fylkestinget forventer at staten sørger for at fylkeskommunene får tilført midler til å dekke inn de økte kostnadene.

Vedlegg:

Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven som gir utvidet rett til videregående opplæring for ungdom og rett til videregående opplæring for voksne som (L)(1223459).pdf (172,05 KB)

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
390/2016	Fylkesrådet	22.11.2016
173/2016	Fylkestinget	05.12.2016
	Komite for utdanning	05.12.2016

Høring - Forslag til endringer i opplæringsloven som gir utvidet rett til videregående opplæring for ungdom og rett til videregående opplæring for voksne som har fullført videregående opplæring i utlandet

Sammendrag

Regjeringen ber i denne høringen om fylkeskommunens mening om to forslag til endringer i opplæringsloven:

1. Utvidelse av ungdomsretten til videregående opplæring slik at det blir en direkte overgang mellom ungdomsretten og voksenretten til videregående opplæring.
2. Rett til videregående opplæring for voksne som har fullført videregående opplæring i utlandet, men ikke får utdanningen anerkjent som generell studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Norge.

Fylkesrådet er godt tilfreds med disse endringsforslagene fra regjeringen. Fylkesrådet mener at dette er et godt bidrag for å motvirke frafall og øke gjennomføringen. Fylkesrådet foreslår derfor for fylkestinget å være enige i hovedelementene i lovendringene som regjeringen foreslår, men har noen meninger om hvordan dette kan gjøres enda mer rettferdig.

Bakgrunn

Regjeringen sendte ut et høringsnotat datert 14. november 2016 der lovendringsforslagene blir begrunnet og foreslått innført allerede fra høsten 2017. Høringsfrist er satt til 14. januar 2017, noe som betyr fylkestingsbehandling i desember 2016 med korte fremleggelsesfrister.

Selv om dette er betydelige rettighetsendringer i opplæringsloven, har disse forhold vært drøftet i mange opplæringspolitiske forum over lang tid. Kunnskapsministeren har for en tid tilbake annonsert at det ville bli foreslått endringer i disse forhold. Begge forslagene ble også omtalt i Meld.St. 16 (2015-2016) *Fra utenforskap til ny sjanse*.

Nordland og flere fylker har vedtatt ordninger og hatt praksis som på noen av disse områdene har forskuttert lovendringene. Dette gjelder blant annet voksne med fullført utenlandsk utdanning som er underkjent og som har blitt gitt voksenrett, og utvidelsen av omvalg i ungdomsretten.

Problemstilling

Utvidelse av ungdomsretten

Dagens rett til videregående er i utgangspunktet begrenset til tre års opplæring, men rett til opptil fem år for de med behov for spesialundervisning. Ved omvalg utvides retten med ett år. Opplæringslovens §3-1 fastsetter at en ungdom normalt må ta ut retten til videregående i en sammenhengende periode på fem år, eller seks år når noe av opplæringen blir gitt i bedrift.

Dagens opplæringslov har begrensninger i retten til videregående opplæring som altså innebærer at ungdommer kan bruke opp retten til opplæring uten at de får fullført opplæringen. Noen ungdommer må da vente til de blir 25 år og får ny rett gjennom voksenretten før de får fullført utdanningen. Dette forsinker gjennomføringen og kan i noen tilfeller bety at de avbryter uten å ha fullført.

Rett til videregående opplæring for de som ikke får godkjent sin videregående opplæring i utlandet

Mange innvandrere kommer til Norge etter å ha fullført og bestått videregående opplæring i utlandet. Problemet for mange med fullført utenlandsk videregående opplæring er imidlertid at denne opplæringen ikke godkjennes i Norge. I mange tilfeller gjelder det kun noen få fag. Selv om opplæringen kan gi formell kompetanse i landet der den er fullført, kan de mangle fag som kreves her i Norge. Dette gjelder både innen studieforbereende utdanninger og yrkesutdanninger.

Felles for innvandrere med slik underkjent videregående utdanning er at de ikke får samme mulighet til videre studier eller arbeid som for de med godkjent utdanning. Dette gir vanskeligheter for arbeid og videre studier og derved økt risiko for arbeidsledighet og utenforskap. Alternativt må de ta arbeid utenfor sitt kompetanseområde eller kun som ufaglært. Arbeidslivet har behov for kompetente fagfolk, og disse er absolutt en ressurs som må ivaretas.

Retten til videregående opplæring i dagens opplæringslov gjelder fram til man har fullført videregående opplæring. Med fullført videregående opplæring siktes det til om slik opplæring har vært gjennomført, ikke til resultatet av opplæringen. Den som tidligere har fullført videregående opplæring uten å bestå, har derved ikke rett til videregående opplæring etter verken ungdomsretten i §3-1 eller voksenretten i §4A-3.

Vurderinger

Utvidelse av ungdomsretten

Fylkesrådet hilser denne lovmessige utvidelsen av ungdomsretten velkommen. Fylkesrådet har erfart at det unaturlige gapet mellom ungdomsretten og voksenretten har vært til hinder for at en del ungdommer har fått fullført sin videregående opplæring. Lovendringene vil bidra godt nå som fylkesrådet er i gang med å forme en ny opplæringspolitikk og lage strategier for økt gjennomføring.

Fylkesrådet er derfor enig med Kunnskapsdepartementet i at dagens opplæringslov med sin begrensning i antall år etter ungdomsretten (5 til 6 år) medvirker til at mange ungdommer bruker opp sin rett uten å ha fullført opplæringen. Ved å oppheve kravet i §3-1 om at retten må tas ut innenfor en sammenhengende periode på 5 til 6 år, beholdes retten til videregående opplæring ut det året de fyller 24 år. Dette vil medvirke til at flere fullfører og frafallet reduseres. Nordlandsungdommen i snitt bruker noe lenger tid enn landsgjennomsnittet for å fullføre sin videregående utdanning, derfor vil en slik lovendring kunne ha særlig god effekt i Nordland.

Fylkesrådet viser til at denne utvidelsen av ungdomsretten betyr minst like mye i positiv retning for yrkesutdanningen som for utdanningsprogrammene med kun skoleløp. I lærefag der det er vanskelig å få læreplass, vil denne utvidelsen av retten gi ungdommene flere år på å få læreplass og fullføre innenfor ungdomsretten.

Departementet forslår å utvide retten til omvalg og ikke være begrenset til kun ett års utvidelse av retten ved omvalg. Departementet foreslår at det kan gjøres et omvalg uansett hvor man er i utdanningsløpet, noe som kan bety flere års utvidelse av retten. Nordland og de fleste andre fylkene har praktisert en slik ordning allerede og dette betyr således lite i praksis annet at det blir en lovfestet rett, noe som i seg selv er positivt. Fylkene har praktisert dette nettopp for å tilrettelegge og hindre frafall.

Det presiseres likevel at departementets forslag innebærer en utvidelse av tidsrommet for når man kan benytte seg av retten til opplæring, ikke utvidelse av antall år med opplæring. Retten til videregående opplæring etter §3-1 skal fremdeles som hovedregel innebære rett til tre års utdanning, med mulighet til utvidelse ved læretid, ved omvalg og ved spesialundervisning.

Retten til videregående opplæring for de som ikke får godkjent sin videregående opplæring i utlandet

I FT-sak 111/2013 *Strategisk plan – videregående opplæring for voksne 2014-2016* vedtok fylkestinget et delmål som i praksis er likelydende med forslag til den nå foreslåtte utvidede retten: *Voksne minoritetsspråklige som har gjennomført videregående opplæring, eller høyskole/universitet i sitt hjemland, men som ikke får godkjent denne fullt ut på videregående nivå, gis rett til opplæring.*

Nordland fylkesting har altså vært i førersetet her og vedtatt denne retten tre år før regjeringen når foreslår å lovfeste retten. Fylkesrådet innså allerede den gang svakheten i gjeldende opplæringslov. Svakheten ligger i at det for de som har fullført en opplæring i

utlandet som de ikke får nyttiggjort seg i Norge, og ikke har rett til opplæring i Norge, er svært uheldig for den enkelte og er ikke i tråd med ønsket om en bedre bruk av individets medbrakte kompetanse. Gjeldene manglende rett i opplæringsloven bidrar til økt risiko for at innvandrere kan bli stående utenfor arbeidslivet, og dermed ha redusert mulighet for å bli integrert i det norske samfunnet.

De som har fullført videregående opplæring i utlandet, og som ikke får denne opplæringen godkjent i Norge, blir etter dagens regelverk altså dårligere stilt enn dem som har gjennomført norsk videregående opplæring.

Fylkesrådet støtter departementets forslag til at også opplæringsloven endres slik at de som har fullført videregående opplæring i et annet land og som ikke får denne godkjent i Norge, får rett til videregående opplæring i Norge.

Fylkesrådet er enig med departementet om at de som er over 25 år gis rett til videregående opplæring etter opplæringslovens §4A-3, voksenopplæringsretten. Dette gir rett til realkompetansevurdering og rett til opplæring i forhold det individuelle kompetansebehovet for å oppnå godkjent studiekompetanse eller yrkeskompetanse.

For disse forhold har Nordland altså vært i forkant av departementets endringsforslag.

Departementet er i tvil om de som er under 25 år bør gis rett etter ungdomsretten i §3-1 eller voksenretten i §4A-3. Departementet mener at det kanskje er mest hensiktsmessig for den det gjelder om opplæringen kan bygge videre på den kompetansen vedkommende har slik retten i §4A-3 gjør. På den annen side kan det være en fordel om de som er under 25 år får ungdomsrett etter §3-1 slik at alle under 25 år behandles likt i lovverket. Departementet ber særlig om høringsinstansenes syn på dette.

Fylkesrådet har erfaring på dette felt gjennom å ha vedtatt og praktisert en slik rett. Fylkesrådet mener derfor at minoritetsspråklig ungdom under 25 år bør gis rett etter ungdomsretten i §3-1 og ikke behandles annerledes enn ungdom under 25 år oppvokst i Norge. De får da de samme rettighetene som andre under 25 år som er koplet til ungdomsretten (bl.a. spesialundervisning og skyss). Godkjent fag som de har fra sin utenlandske utdanning kan gi fritak for enkeltfag, men samtidig beholder de elevstatusen.

Konsekvenser

Departementet anslår en økonomisk konsekvens av å gi rett til videregående opplæring for de som har fullført videregående opplæring i utlandet, men som ikke får denne godkjent i Norge, til å være 60,8 mill for fylkeskommunene kroner i 2017 stigende til 194 mill årlig fra 2019. Fylkesrådet har ikke grunnlag for å motstride denne konsekvensvurderingen.

Derimot er fylkesrådet uenig med departementet om at en utvidelse av ungdomsretten til og med 24 år ikke får økonomiske konsekvenser. Departementet mener at det kun er snakk om en faseforskyvning av kostnadene der de som har rett når de blir 25 år nå får denne retten tidligere og kan fullføre sin videregående opplæring tidligere.

Inntakskontoret melder om at det årlig er 800-1000 søkere på skoleplass som ikke har ungdomsrett. Majoriteten av disse er under 25 år og har brukt opp sin ungdomsrett. Ca halvparten kommer inn på ledig pulter i etablerte klasser, mens halvparten avvises grunnet manglende rett og plass. Mange av disse vil ved denne lovendringen i ungdomsretten få rett til videre skolegang. Inntakskontoret mener at det kanskje vil dreie seg om opptil 200 som ved denne lovendringen får utvidet sin rett. Fylkesrådet mener at i en overgangsfase på tre til fire år vil denne lovendringen medføre økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget støtter regjeringens forslag om utvide ungdomsretten. Fylkesrådet mener ungdomsretten også skal gjelde de som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får godkjent opplæringa i Norge. Endringen i forhold til regjeringens forslag vises i kursiv:

§3-1 tredje ledd skal lyde: Retten til videregående opplæring gjeld ut det året en fyller 24 år. *Dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til vidaregåande opplæring ut det året dei fyller 24 år.*

§3-1 fjerde ledd skal lyde: Elevar har rett til å gjere eitt omval og får då rett til å fullføre opplæringa.

2. Fylkestinget støtter delvis regjeringens forslag om å endre opplæringsloven i §4A-3, men har et tillegg som vises i kursiv:

§4A-3 første ledd skal lyde: Dei som har fullført grunnskolen eller tilsvarande, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring for vaksne frå og med det året det fyller 25 år. Dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til vidaregåande opplæring for vaksne *frå og med det året dei fyller 25 år.*

Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllest mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet gir nærmere forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerett.

3. Fylkestinget er uenig i regjeringens mening om at utvidelsen av ungdomsretten ikke vil få nevneverdige konsekvenser. Å utvide retten fra i praksis 21 år til 24 år vil gi utvidede rettigheter til mange ungdommer som fylkeskommunen må opprette tilbud til for å oppfylle lovkravet. Den utvidede retten vil medføre økte kostnader og fylkestinget forvente at staten sørger for at fylkeskommunene får tilført midler til å dekke inn de økte kostnadene.

Bodø den 22.11.2016

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Hild-Marit Olsen
fylkesråd for utdanning
sign

FRÅD-390/2016

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

05.12.2016 Komite for utdanning

Marius Hansen, H, fremmet følgende felles endringsforslag fra H og Frp

Pkt.3 strykes.

Votering i komite

Endringsforslaget fra H og Frp fikk 3 stemmer (2 H, 1 Frp) og falt.

Fylkesrådets innstilling til pkt. 1 og 2 ble enstemmig vedtatt med 8 stemmer.

Innstilling fra Komite for utdanning

1. Fylkestinget støtter regjeringens forslag om utvide ungdomsretten. Fylkesrådet mener ungdomsretten også skal gjelde de som har fullført videregående opplæring i et annet land, men som ikke får godkjent opplæringa i Norge. Endringen i forhold til regjeringens forslag vises i kursiv:

§3-1 tredje ledd skal lyde: Retten til videregående opplæring gjeld ut det året en fyller 24 år. *Dei som har fullført videregående opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til videregående opplæring ut det året dei fyller 24 år.*

§3-1 fjerde ledd skal lyde: Elevar har rett til å gjere eitt omval og får då rett til å fullføre opplæringa.

2. Fylkestinget støtter delvis regjeringens forslag om å endre opplæringsloven i §4A-

3, men har et tillegg som vises i kursiv:

§4A-3 første ledd skal lyde: Dei som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikkje har fullført vidaregåande opplæring, har etter søknad rett til vidaregåande opplæring for vaksne frå og med det året det fyller 25 år. Dei som har fullført vidaregåande opplæring i eit anna land, men som ikkje får godkjent opplæringa som studiekompetanse eller yrkeskompetanse i Noreg, har og rett til vidaregåande opplæring for vaksne *frå og med det året dei fyller 25 år*. Opplæringa skal tilpassast behovet til den enkelte. Retten kan oppfyllast mellom anna ved fjernundervisningstilbod. Departementet gir nærmere forskrifter, mellom anna om kven retten omfattar, om inntak, rangering og førerrett.

3. Fylkestinget er uenig i regjeringens mening om at utvidelsen av ungdomsretten ikke vil få nevneverdige konsekvenser. Å utvide retten fra i praksis 21 år til 24 år vil gi utvidede rettigheter til mange ungdommer som fylkeskommunen må opprette tilbud til for å oppfylle lovkravet. Den utvidede retten vil medføre økte kostnader og fylkestinget forvente at staten sørger for at fylkeskommunene får tilført midler til å dekke inn de økte kostnadene.

Tom Vidar Karlsen, Ap
komiteleder

Marius Hansen, H
saksordfører

Vedlegg

Tittel
Høringsnotat - Endringer i opplæringslovens §§ 3-1 og 4A-3

DokID
781122